

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konkurznej veci úpadcu **A.**, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 46–24K 269/98, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. apríla 2006 č. k. 46–24K 269/98–469 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. mája 2006 č. k. 6 Obo 142/2006–483, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **z a m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo 7. apríla 2006 č. k. 46–24K 269/98–469 po predchádzajúcom prerokovaní a odstránení nedostatok schválil končnú správu o speňažení konkurznej podstaty. Podľa uznesenia

I.

celkové príjmy konkurznej podstaty predstavujú 10 623 612,-- Sk. Z toho bolo 2 576 641,80 Sk získaných speňažením konkurznej podstaty, výťažok z prerušených exekučných konaní predstavuje 5 094 751,-- Sk a ku dňu vyhlásenia konkurzu bolo na účte a v pokladni úpadcu 364 708,72 Sk, iné príjmy predstavovali 2 587 510,50 Sk,

II.

pohľadávky proti podstate (náklady na správu a udržiavanie podstaty, vrátane súdneho poplatku predstavujú 2 127 526,-- Sk,

III.

odmena správkyne podstaty JUDr. D.V. predstavuje 461 523,-- Sk a

IV.

na rozdelenie konkurzným veriteľom je určených 8 033 873,-- Sk, z čoho výtťažok pre uspokojenie oddeleného veriteľa predstavuje 1 755 998,-- Sk.

V odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že správkyňa podstaty v konečnej správe vyúčtovala svoju odmenu vo výške 10% vychádzajúc zo základu 10 121 931,43 Sk. Uvedený základ určila spočítaním príjmu zo speňaženia konkurznej podstaty vo výške 9 226 827,39 Sk a inak získaných príjmov vo výške 894 804,04 Sk. Do príjmov zo speňaženia zaradila výtťažok z prerušených exekučných konaní vo výške 3 853 893,-- Sk a 1 240 858,-- Sk, ktoré zaradila medzi pohľadávky, hoci úpadca proti exekútorovi žiadne pohľadávky nemal, ale išlo o súčasť podstaty, ktorou sa tieto výtťažky stali vyhlásením konkurzu podľa § 14 ods. 1 písm. e/ zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len ZKV).

Výšku odmeny preto určil podľa § 6 písm. a/ a § 7 vyhl. č. 493/1991 v znení účinnom pred vydaním vyhlášky č. 389 a 398/2001 Z. z., podľa ktorého základom pre odmenu správcu sú príjmy zo speňaženia konkurznej podstaty a príjmy získané pri výkone funkcie správcu.

Základom pre odmenu z príjmov získaných pri výkone funkcie správcu je však len tá ich časť, ktorou budú uspokojovaní konkurzní veritelia. To znamená, že od príjmov získaných správcom inak ako speňažením, sa musia odpočítať náklady na dosiahnutie týchto príjmov tak, aby sa mohla určiť suma, ktorou budú uspokojovaní konkurzní veritelia. V prejednávanej veci príjmy zo speňaženia konkurznej podstaty predstavujú 2 576 641,80 Sk. Príjmy získané inak ako speňažením pozostávali jednak z príjmov z úložiek finančných prostriedkov v banke v celkovej výške 1 032 076,14 Sk. Náklady na dosiahnutie týchto príjmov predstavuje daň z úrokov z týchto úložiek vo výške 174 369,-- Sk. Základom pre odmenu z týchto príjmov je 857 707,-- Sk. Medzi inak, ako speňažením získané príjmy, patria vymožené úroky z omeškania s vydaním výtťažku z prerušeného exekučného konania vo výške 1 555 434,-- Sk. Z týchto príjmov bolo treba odpočítať daň z príjmov právnických osôb 374 552,-- Sk a na uspokojenie konkurzných veriteľov zostala čiastka 1 180 882,-- Sk. Základom pre odmenu z inak ako speňaženia získaných prostriedkov je čiastka 2 038 589,50 Sk. Po spočítaní dvoch čiastkových základov základom pre odmenu je čiastka 4 615 231,-- Sk. Odmena vo výške 10% zo základu je 461 523,-- Sk. K odmene nepatrí daň z pridanej hodnoty. Krajský súd k tomu v rozhodnutí uviedol, že v súčasnosti platné znenie

vykonávacieho predpisu po novelizácii Vyhl. č. 292/2005 Z. z. v ustanovení § 7 ods. 3 nedáva pochybnosť o tom, že o daň z pridanej hodnoty nemožno odmenu správcu konkurznej podstaty zvýšiť. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že to nebolo možné ani pred účinnosťou uvedenej novely. Ani predchádzajúce znenie vykonávacieho predpisu nemalo ustanovenie o tom, že by daň z pridanej hodnoty nemala byť súčasťou odmeny. Nešlo ani o pohľadávku voči podstate, keďže ide o pohľadávku, ktorá vznikne štátu proti správcovi potom, ako mu bude vyplatená odmena na základe rozvrhového rozhodnutia. Znamená to, že ide o vzťah mimo konkurzného konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodujúc o odvolaní správkyne podstaty JUDr. V. smerujúcemu proti výroku o odmene správcu rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. K námietke správkyne proti nezahrnutiu výťažku z prerušeného exekučného konania do základu pre určenie odmeny uviedol, že, vzhľadom na znenie § 14 ods. 1 písm. e/ ZKV, v prípade speňaženia dlžníkovho majetku v exekučnom konaní pred vyhlásením konkurzu a v prípade, že tento výťažok nebol vydaný oprávnenému, stáva sa výťažok súčasťou konkurznej podstaty a trovy exekučného konania sa stávajú pohľadávkou proti podstate. Aj odvolací súd dospel k záveru, že výťažok z prerušeného exekučného konania nie je príjmom získaným v konkurze speňažením konkurznej podstaty, keďže v čase speňažovania (pred vyhlásením konkurzu) majetok dlžníka ešte netvoril konkurznú podstatu a správca ešte nebol ustanovený. Za výkon exekúcie speňažením majetku, pri splnení podmienok, stanovených v § 14 ods. 1 písm. e/ ZKV, preto zákon uznáva trovy exekúcie ako pohľadávku proti podstate. Z uvedených dôvodov výťažok z prerušenej exekúcie sa nezapočítava do sumy, ktorá bola získaná speňažením konkurznej podstaty a tvorí základ výpočtu odmeny správcu konkurznej podstaty. Pokiaľ odvolateľka poukazuje na postup pri získaní výťažku do konkurznej podstaty, tejto námietke nebolo možné vyhovieť, lebo si plnila len svoje povinnosti, ktoré má stanovené zákonom, a ak by tak nepostupovala, vystavila by sa zodpovednosti za škodu, vzniknutú porušením povinností.

Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 20. júna 2006.

Proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa i proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal na podnet správkyne JUDr. V. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor. Navrhol obe rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V mimoriadnom dovolaní uviedol, že súd prvého stupňa určil výšku odmeny správkyne nesprávne predovšetkým pokiaľ ide o stanovenie jej základu. Podľa § 6 ods. 1 písm. a/ vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 493/1991 Zb.(ďalej len vyhláška) základom pre určenie odmeny správcu konkurznej podstaty tvorí suma, ktorá bola v konkurze získaná speňažením konkurznej podstaty a suma určená na uspokojenie veriteľov, ktorá bola získaná pri výkone funkcie správcu. Do základu pre určenie tejto odmeny je potrebné započítať aj výťažky z prerušených exekučných konaní, nakoľko tieto síce neboli získané speňažením konkurznej podstaty, ale boli preukázateľne získané uplatnením nároku na súde pri výkone funkcie správkyne a nestali sa automaticky zo zákona súčasťou konkurznej podstaty napriek tomu, že to zákon stanovuje. Ak by správkyňa nebola v danom prípade uplatnila tieto nároky cestou súdu, nebolo by ich preukázateľne možné použiť na uspokojenie veriteľov, a to bez ohľadu na to, čo by tým bola správkyňa porušila.

Za nesprávne považuje mimoriadne dovolanie aj názory súdov vo vzťahu k dani z pridanej hodnoty. Daň z pridanej hodnoty je nepriama daň, ktorá je viazaná na zmenu vlastníctva majetku. Zákon rozlišuje medzi osobami, ktoré sú povinné platiť daň a platiteľmi dane. Platiteľom dane z pridanej hodnoty je osoba podliehajúca dani, ktorá je registrovaná ako platiteľ. Zo súdneho spisu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 46-24K 269/98 vyplýva, že JUDr. D.V. je platiteľkou dane z pridanej hodnoty. Nepriznanie tejto súčasti odmeny nemá oporu v zákone, pričom konajúce súdy sa opierali vo svojom zdôvodnení iba o neexistujúce ustanovenie vo vyhláške a vôbec nezohľadnili ustanovenia zákona o DPH. Argumentácia odvolacieho súdu, podľa ktorého vyhláška č. 493/2001 Zb., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o konkurze a vyrovnaní v § 6 písm. a/ neumožňuje určenie odmeny správcovi konkurznej podstaty s daňou z pridanej hodnoty, nemá oporu v žiadnom právnom predpise, nakoľko takéto ustanovenie predmetná vyhláška neobsahovala do 1. júla 2005. Za tohto stavu bol súd povinný zohľadniť zmysel a účel náhrady trov konania a použiť výklad, ktorý by neporušoval základné právo účastníka podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru a ktorý by, nerešpektujúc článok 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky, neupieral správcovi konkurznej podstaty toto základné právo v porovnaní s inými obdobnými právnickými profesiami, a to najmä advokátmi a exekútormi. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. decembra 2004 č. US 31/04-30 a na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2006 č. k. 3M Cdo 23/2005, týkajúce sa

problematiky dane z pridanej hodnoty u exekútorov, ako aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. septembra 2005 č. k. 1M Obdo V 14/2004, ktoré sa týka problematiky dane z pridanej hodnoty u advokátov.

JUDr. V., zastúpená advokátom JUDr. F., sa vo vyjadrení k dovolaniu s jeho dôvodmi stotožnila a navrhla mu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e O. s. p., vec preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) v napadnutom rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

I. K určení základu pre výpočet odmeny správcu

Stanovenie základu pre výpočet odmeny správcu upravuje (v rozhodnom období upravoval) § 6 ods. 1 písm. a/ vyhlášky. Podľa znenia zavedeného s účinnosťou od 13. decembra 1996 vyhláškou č. 358/1996 Z. z., má základ pre určenie odmeny správcu dve zložky. Jednu tvorí suma, ktorá bola v konkurze získaná speňažením konkurznej podstaty a druhou suma určená na uspokojenie veriteľov, ktorá bola získaná pri výkone funkcie správcu. Toto znenie bolo účinné až do zrušenia vyhlášky ku dňu 31. decembra 2005.

Keďže speňaženie podstaty je tiež výkonom funkcie správcu, § 6 písm. a/ vyhlášky treba vykladať tak, že druhú časť základu pre výpočet tvorí suma, ktorá bola získaná inou činnosťou ako speňažením. Z uvedeného vyplýva, že zdrojom prostriedkov, ktoré sú základom pre určenie odmeny, môže byť alebo speňaženie alebo iná činnosť správcu. V oboch prípadoch musí byť výsledkom činnosti správcu. Pod speňažením treba rozumieť činnosť, ktorá vedie k premene nepeňažného majetku úpadcu na všeobecný peňažný ekvivalent. Je nepochybné, že nehnuteľný majetok dlžníka (neskoršieho úpadcu) bol tiež speňažený. Stalo sa tak v rámci exekúcie. Tento majetok však speňažil exekútor pred vyhlásením konkurzu, nie správca. Majetok v čase vyhlásenia konkurzu existoval ako výtazok z predaja už v peňažnej forme, takže jeho ďalšie speňažovanie už neprichádzalo

do úvahy. Nemôže byť preto základom pre určenie odmeny podľa prvej časti § 6 písm. a/ vyhlášky.

Dovolací súd nesúhlasí s tvrdením uvedeným v dovolaní, že výťažok sa nestal automaticky zo zákona súčasťou konkurznej podstaty napriek tomu, že to zákon stanovuje. Nehnutelný majetok, ktorý bol predmetom exekúcie patril úpadcovi. V deň vyhlásenia konkurzu už nebol majetkom úpadcu, keďže už bol predaný, preto nemohol patriť do podstaty (§ 6 ods. 2 ZKV). V čase vyhlásenia konkurzu existoval už len jeho surogát vo forme peňažného výťažku z jeho predaja. Podľa § 14 ods. 1 písm. e/ ZKV výťažok z predaja, ktorý nebol do vyhlásenia konkurzu (do prerušenia exekúcie) vydaný oprávnenému, nie je majetkom oprávneného v prospech ktorého sa exekúcia viedla. Výťažok sa podľa výslovného znenia zákona stáva súčasťou podstaty (podľa odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 54 Cbi 30/01–49, ktorý je založený v spise, to nepopieral ani exekútor). Suma predstavujúca výťažok z predaja nemôže byť zaradená ani do druhej časti základu pre určenie odmeny správcu, keďže nebola získaná činnosťou správcu. Žiada sa poznamenať, že podľa § 14 ods. 1 písm. e/ ZKV trovy exekučného konania, ktoré zahŕňajú aj odmenu exekútora, sú pohľadávkou proti podstate. Ak by výťažok z exekúcie bol aj základom pre určenie odmeny správcu, znamenalo by to, že táto časť podstaty by bola zaťažená odmenou za jej získanie dvakrát – odmenou exekútora i odmenou správcu podstaty.

II. K dani z pridanej hodnoty (DPH)

Vzhľadom nato, že dovolateľ v mimoriadnom dovolaní poukazuje na iné rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a na rozhodnutie Ústavného súdu, treba uviesť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1M Obdo 5/2006 ako dovolací súd v päťčlennom zložení, rozhodujúc o mimoriadnom dovolaní vo veci skutkovo a právne obdobnej, riešil otázku, či sa má odmena správcu konkurznej podstaty zvyšovať o daň z pridanej hodnoty. V rozhodnutí z 28. júna 2006 dovolací senát dospel k záveru, že odmena správcu konkurznej podstaty sa nezvyšuje o daň z pridanej hodnoty. Na základe rozhodnutia obchodnoprávneho kolégia bolo rozhodnutie v uvedenej veci uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky v čiastke 2, ročník 2009 pod poradovým číslom 17. V odôvodnení uverejneného rozhodnutia Najvyšší súd Slovenskej republiky okrem iného uviedol, že sa stotožňuje s dlhoročnou rozhodovacou

praxou súdov prvého stupňa i odvolacích súdov a považuje túto prax za súladnú s § 6 písm. a/ § 6 písm. a/ vyhl. č. 493/1991 Zb. v znení jej noviel. Zvýšenie odmeny správcu o DPH nemá oporu ani v zák. č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, pretože tento predpis predovšetkým definuje, ktoré plnenia sú zdaniteľné, a ktoré subjekty a akým spôsobom daň z pridanej hodnoty platia, určuje sadzby dane, atď., ale žiadnym spôsobom sa nedotýka výšky odmeny správcu konkurznej podstaty. Skutočnosť, že správca konkurznej podstaty z priznanej odmeny zaplatí daň z pridanej hodnoty, ešte neznamená, že táto odmena má byť zvýšená ešte aj o túto čiastku (t. j. o daň z pridanej hodnoty). Pre takýto postup v právnom poriadku Slovenskej republiky niet opory.

Práva a povinnosti správcu konkurznej podstaty vymedzuje predovšetkým zák. č. 328/1991 Zb. v znení jeho noviel a vyhl. č. 493/1991 Zb. v znení jej noviel. Cieľom konkurzu alebo vyrovnania je dosiahnuť pomerné uspokojenie veriteľov z dlžníkovho majetku, t. j. z konkurznej podstaty (§ 2 ods. 2, § 6 ods. 1 ZKV). Z tejto konkurznej podstaty sa uskutočňuje aj priznanie a vyplatenie odmeny správcu, o čom rozhoduje konkurzný súd. Podľa § 31 ods. 6 písm. a/ ZKV v znení jeho noviel výdavky a odmena správcu predstavuje pohľadávku proti podstate. Výška tejto odmeny je vymedzená v § 6 písm. a/ vyhl. č. 493/1991 Zb. v znení jej noviel, pričom len takto jasne a určito vymedzená výška odmeny predstavuje pohľadávku proti podstate. Súčasťou takto vymedzenej odmeny nemôžu byť žiadne iné zložky alebo plnenia, teda súčasťou tejto odmeny nemôže byť ani daň z pridanej hodnoty, ktorú je povinný z priznanej odmeny zaplatiť správca podstaty. Táto daň jednoducho nie je podľa platného práva pohľadávkou proti podstate, a preto z tejto podstaty nemôže byť uspokojená. Opačný výklad by viedol k ukráteniu ostatných veriteľov pri ich uspokojovaní z podstaty, čím by došlo k poškodeniu ich práv. Dovolací súd v prejednávacej veci nemal dôvod odchyliť sa od uvedeného právneho názoru, zaujatého v skutkovo i právne takmer zhodnej veci.

Pokiaľ sa v dovolaní poukazuje na označené rozhodnutia ústavného súdu a najvyššieho súdu v postavení dovolacieho súdu, už v samotnom dovolaní sa uvádza, že jedno z nich sa týka odmeny exekútora a druhé odmeny advokáta. Právna úprava odmeňovania uvedených právnických profesií, i keď v mnohom príbuzných, je odlišná, preto závery citovaných rozhodnutí nie sú na riešenie problému odmeny správcov podstaty použiteľné.

Z uvedených dôvodov dovolací súd považoval rozhodnutia oboch súdov za vecne správne, preto podľa § 243b ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. mimoriadne dovolanie zamietol.

Keďže v dovolacom konaní nikomu okrem JUDr. V., na ktorej podnet bolo mimoriadne dovolanie podané, nevznikli trovy konania, neprichádzalo do úvahy uloženie povinnosti nahradiť trovy konania podľa § 148a ods. 2 O. s. p. Dovolací súd preto o náhrade trov konania nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. októbra 2009

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu